

Sak 4/24: Kvote for betinget skadefelling av jerv i region 5/ Hedmark i 2024-2025

Sekretariatets forslag til vedtak

Rovviltnemnda i region 5 vedtar en kvote på 10 jerver for betinget skadefelling. Kvoten gjelder for perioden fra 1. juni 2024 til 15. februar 2025 eller til kvoten er fylt dersom det skjer før perioden er slutt. Kvoten gjelder for hele rovviltregion 5/ Hedmark.

Nemnda stiller følgende vilkår:

- Forvaltningsplanen for rovvilt i region 5 skal ligge til grunn for iverksettelse av eventuelle fellingstillatelser, jf. også rovviltforskriften §§ 1, 6 og 9.
- Felling eller forsøk på felling av jerv skal umiddelbart meldes til Statsforvalteren på telefon 970 29 840. Skytter har ansvaret for at meldingen kommer frem, også der dette videreformidles via andre (f.eks. fellingsleder). Utenom åpningstidene for Statsforvalterens vakttelefon, skal det sendes melding på SMS.
- Den som skadeskyter jerv, skal uten opphold underrette Statsforvalteren på telefon 970 29 840 og nærmeste politimyndighet.

Vedtaket er fattet etter § 7 og § 8 i rovviltforskriften, jf. naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav b. Gjennom saksutredningen er nemnda forelagt den siste tilgjengelige vitenskapelige kunnskapen om jervens bestandsstatus- og utvikling. Nemnda viser til sekretariatets vurderinger om at et slik uttak ikke vil medføre for stor belastning på jervebestanden, og at de rettslige vilkårene for å vedta kvote for betinget skadefelling av jerv er oppfylt.

Her finner du [naturmangfoldloven](#) og [rovviltforskriften](#).

Bakgrunn for saken

Skadefelling er et virkemiddel for å avhjelpe akutte skadesituasjoner som kan oppstå på husdyr eller tamrein. Skadefelling retter seg mot enkeltindivider, og er ikke et virkemiddel som kan benyttes til å regulere bestanden. Regulering av bestandsstørrelsen skal skje gjennom lisensfelling eller kvotejakt.

De regionale rovviltnemndene har myndighet til å fatte vedtak om kvote for skadefelling jf. rovviltforskriften § 8, når bestanden ligger over det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for regionen. Fellingstillatelse gis av Statsforvalteren innenfor den kvote og den områdeavgrensning som er satt, jf. rovviltforskriften § 9. Kvote for betinget skadefelling gjelder fra 1. juni til og med 15. februar

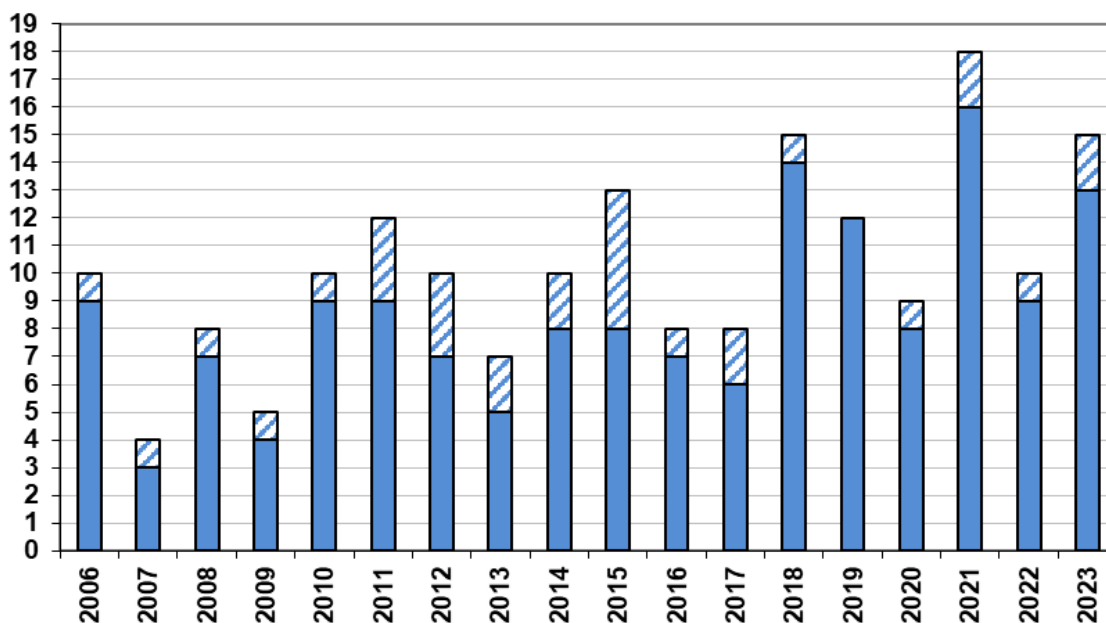
Bestandssituasjonen for jerv

Det gjennomføres en årlig registrering av antallet ynglinger av jerv i Norge. I tillegg samles det inn ekskrementer, hår og urin for individbestemmelse gjennom DNA-analyse. Bestandsstørrelsen estimeres både med utgangspunkt i antallet ynglinger og på bakgrunn av innsamlet DNA gjennom vinteren.

Yngleregistreringer

I Skandinavia har bestanden vært nokså stabil på ca. 160 ynglinger de siste tre årene. I løpet av overvåkingssesongen 2023 ble det påvist 155 ynglinger av jerv i Skandinavia, noe som utgjør en nedgang i antall ynglinger på 5,5 % sammenlignet med fjorårets 164 ynglinger. Imidlertid må det tas hensyn til at det var en ufullstendig rapportering for 2023, spesielt fra Norrbotten-regionen i Sverige. Denne mangelen på data gjør resultatet for 2023 ikke sammenlignbare i sin helhet. Det benyttes samme metodikk i Norge og Sverige. På nasjonalt nivå ligger jervebestanden over det fastsatte bestandsmålet på 39 årlige ynglinger. I 2023 ble det påvist 64 dokumenterte eller antatte ynglinger i Norge. Dette er en økning på 19 ynglinger (42 %) fra 2022. Gjennomsnittet for de tre siste årene (2021-2023) var på 56 ynglinger. Årets yngleregistrering av jerv pågår enda. Så langt i 2024 (pr. 6. mai.) er det påvist 40 jervekull på landsbasis.

I region 5 er det i perioden 2021-2023 påvist henholdsvis 18, 10 og 15 ynglinger av jerv, med et gjennomsnitt på 14,3 ynglinger over de siste tre årene (figur 1 og tabell 1). Så langt i 2024 (pr. 6. mai), er det påvist 10 ynglinger av jerv i regionen. Oversikt over påviste ynglinger oppdateres fortløpende i [jervetelleren](#) på nettsidene til Rovdata.

Figur 1: Registrerte ynglinger av jerv i region 5/ Hedmark 2006-2023. Registreringene i 2024 pågår fortsatt. Det er så langt påvist 10 ynglinger (pr. 2. mai). Hiuttak det enkelte år er markert med skravur.

Sekretariatet for rovviltneemnda i region 5- saksframlegg

Tabell 1: Påviste (antatt/dokumentert) ynglinger av jerv så langt i registrerings sesongen 2024 (pr. 6. mai) i region 5/ Hedmark. Tall er hentet fra jervetelleren. Etterkontroll av ynglinger pågår fortsatt. Fargene angir i hvilken sone ynglingen er påvist jf. forvaltningsplanen.

Dato	Kommune	Status	Merknad
16.4.2024	Trysil	Dokumentert	
15.4.2024	Våler	Dokumentert	
07.4.2024	Stor- Elvdal	Dokumentert	
24.3.2024	Elverum	Dokumentert	
22.3.2024	Rendalen	Dokumentert	
22.3.2024	Rendalen	Dokumentert	
17.3.2024	Engerdal	Dokumentert	Hiuttak
13.3.2024	Åsnes	Dokumentert	
09.3.2024	Åmot	Dokumentert	
08.3.2024	Åsnes	Dokumentert	

DNA-analyser

I overvåkingssesongen 2023 ble det funnet DNA fra 73 jerver med hovedtilhold i region 5/Hedmark. Basert på innsamlet DNA er bestanden for regionen estimert til 81 (75-89) individer. Hvorav 45 hunner og 37 hanner. Estimert for antall jerv i regionen har vært stabilt de fire siste årene (tabell 2).

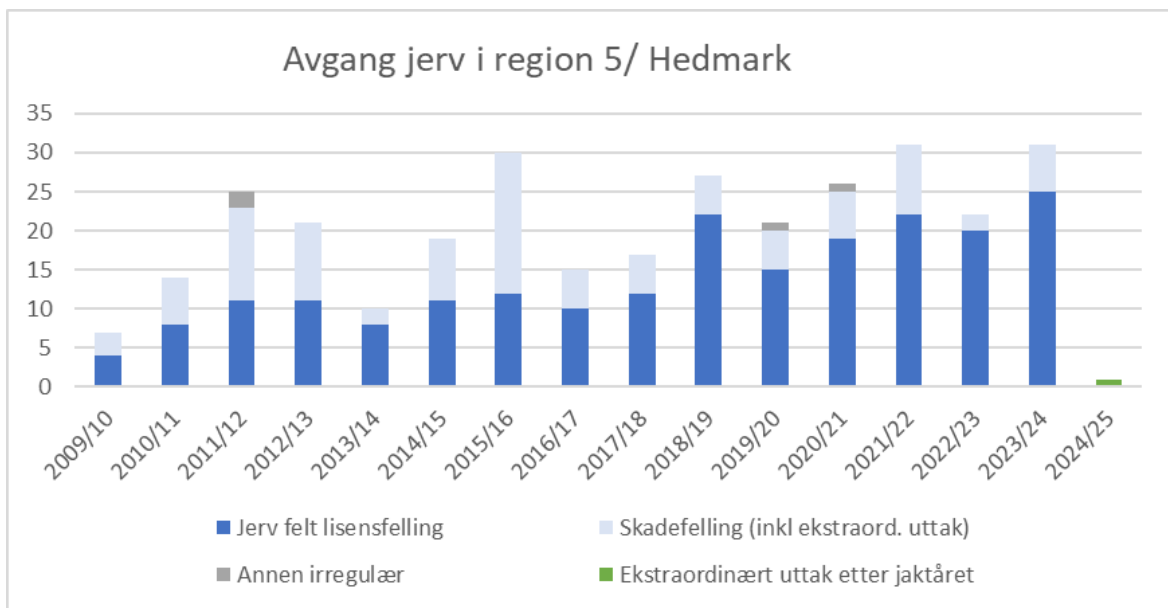
Tabell 2: Resultater av DNA- overvåkning av jerv i region 5/ Hedmark i perioden 2016-2023.

År	Antall fungerende prøver	Individer med geografisk midtpunkt i region 5/ Hedmark	Hunner	Hanner	Estimert bestand
2016	188	47			
2017	153	44			
2018	260	52			
2019	324	75			87,3 (76-96)
2020	349	75			81,8 (74-90)
2021	331	70	45 (38-53)	36 (32-41)	81 (73-91)
2022	283	65	41 (36-44)	40 (36-44)	81 (75-89)
2023	346	73	45 (39-51)	37 (33-41)	81 (75-89)

Skadefelling, lisensfelling og annen avgang

Det ble felt 25 jerver ved lisensfelling i 2023/24, hvorav 11 hunddyr. Kvoten var på 35 dyr hvorav 22 hunddyr. Det ble ikke felt jerv på skadefellingstillatelser gitt i løpet av beitesesongen 2023. Så langt i 2024 har Miljødirektoratet fattet vedtak om ett hiuttak i Engerdal, her ble det tatt ut en valp. Det er også tatt ut en valp ved en hilokalitet i region 3/Oppland, på grensa til Stor-Elvdal kommune. Ved samme hilokalitet ble det funnet to døde hunnvalper.

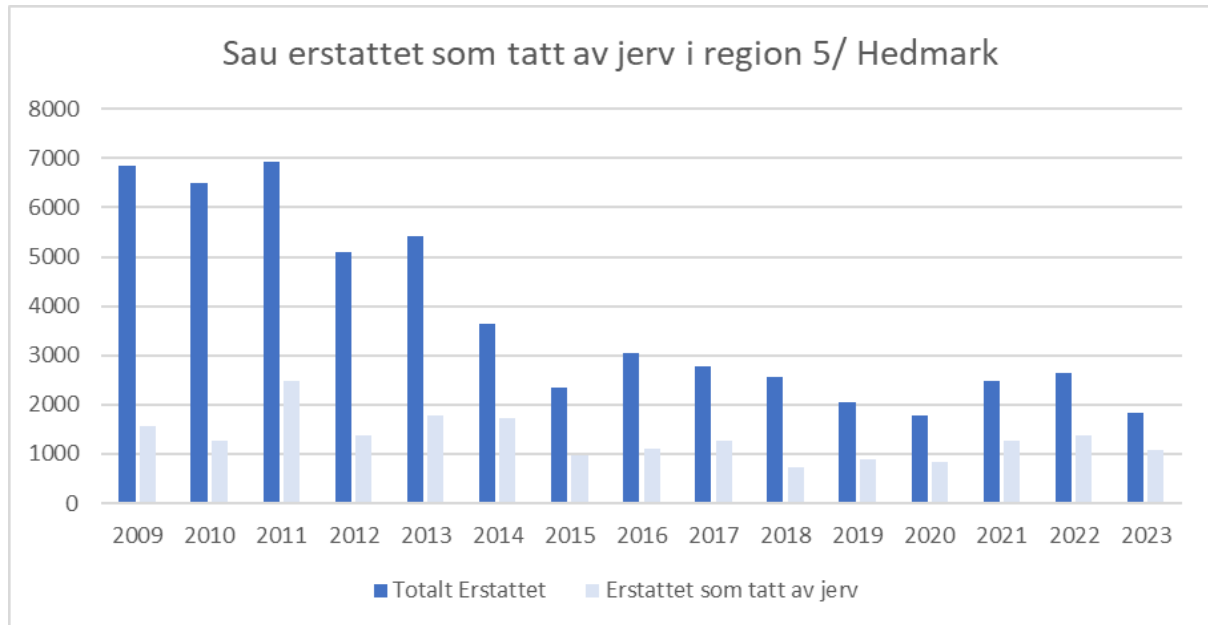
Figur 2. Avgang av jerv gjennom lisensfelling, skadefelling og annen irregulær avgang pr. jaktår (1. april - 31. mars) i perioden 2010/11 - 2023/24. Tallene for 2024/25 er foreløpige.

Tap og skadesituasjonen for husdyr og tamrein på beite

Sau

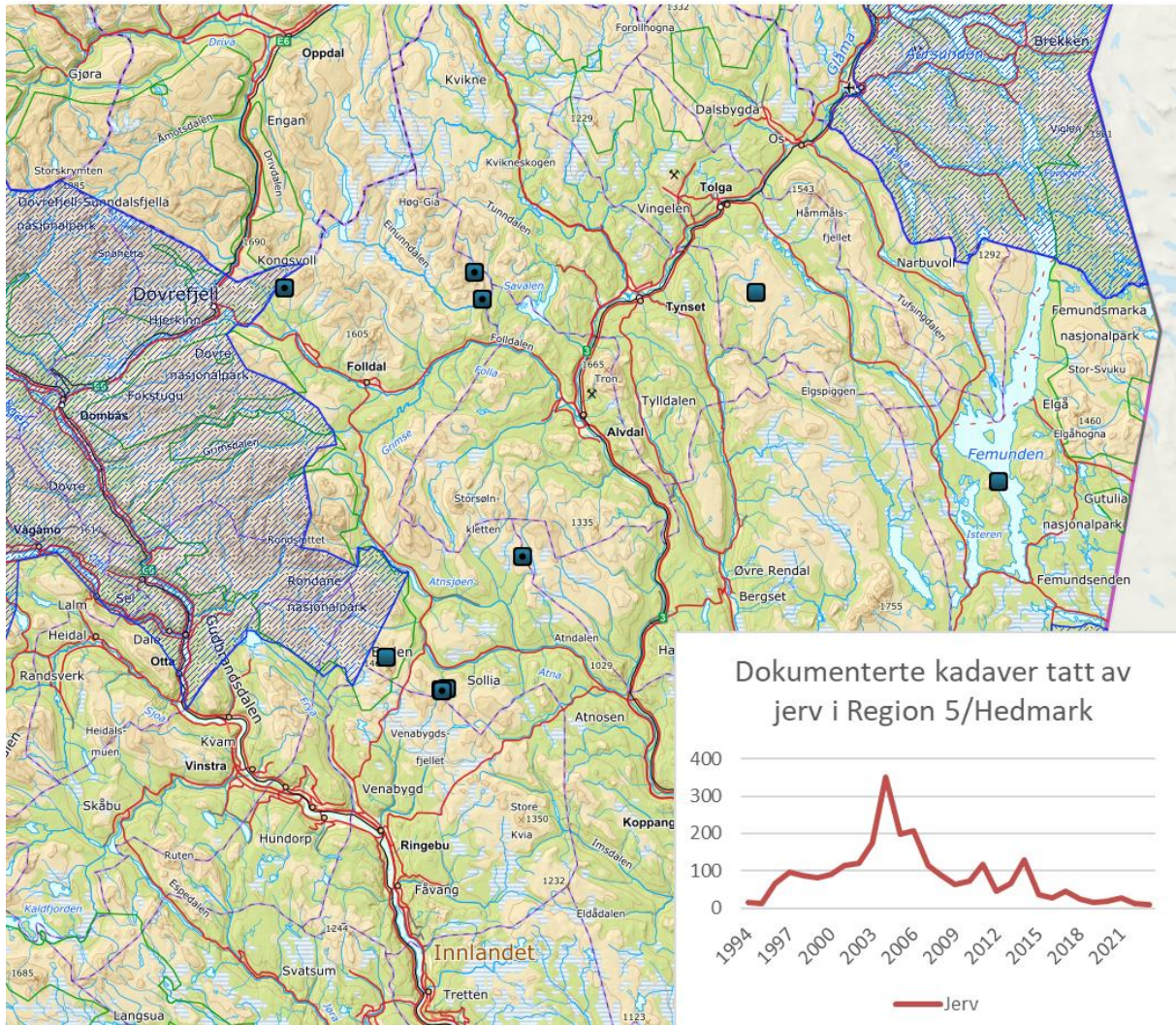
Omfanget av tap av sau til jerv har vist en nedgang sett over en lengre periode. Det var en økning i 2021/ 2022 fra det laveste nivået i 2020, men i 2023 var det igjen en nedgang (figur 3). Jerv er samtidig den rovviltarten som over år forårsaker flest skader i regionen.

Figur 3. Antallet sau erstattet totalt og sau erstattet som tatt av jerv i region 5/ Hedmark i perioden 2009 - 2023.

Tamrein

I områdene til Elgå reinbeitedistrikt forekommer det årvisse skader forårsaket av jerv. I reindriftsåret 2022/2023 ble det erstattet 110 tamrein som tatt av jerv i Elgå reinbeitedistrikt. Dette var en liten oppgang i forhold til året før, da det ble erstattet 100 tamrein som tatt av jerv.

Figur 4: Dokumenterte og antatte jerveskader på sau og tamrein i region 5/ Hedmark og tilgrensende områder i 2023/24. Forvaltningsområder for jerv merket med blå skravur. Linjediagrammet viser antall dokumenterte kadaver av sau tatt av jerv i perioden 1994-2023.

Sekretariatets vurdering

Roviltnemndas myndighet

Roviltnemnda har myndighet til å fatte vedtak om kvote for skadefelling, jf. forskriften §§ 7 og 8, når bestanden av den enkelte art ligger over de nasjonalt fastsatte bestandsmålene for regionen, jf. forskriften § 4. Nemndas myndighet skal for jerv baseres på gjennomsnittet for de tre siste års ynglinger.

Ifølge de offisielle rapportene fra Nasjonalt overvåkingsprogram er gjennomsnittet av antallet ynglinger i region 5/Hedmark de tre siste årene (2021-2023) på 14,3. Bestanden ligger dermed over bestandsmålet på 5 ynglinger i regionen, og nemnda har myndighet til å vedta kvote for betinget skadefelling.

Sekretariatenes vurdering av det rettslige grunnlaget

Jerv er fredet i Norge. Felling kan likevel tillates for blant annet å forhindre skade på husdyr og tamrein jf. naturmangfoldloven § 18 første ledd, bokstav b. Etter annet ledd kreves det i tillegg både at uttak ikke truer bestandens overlevelse og at formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte. Loven må forstås slik at den oppstiller et visst minstekrav til skadens alvorlighetsgrad og omfang. For jerv er det i praksis skade på sau og tamrein som er aktuelle skadetyper.

Vilkåret om at uttaket må avverge skade

I områder hvor jerv kan komme i kontakt med beitedyr vil det alltid være en mulighet for at skader kan oppstå. Viktige beiteområder for sau og tamrein dekker store deler av beiteprioritert sone i forvaltningsplanen. I disse områdene slippes det et stort antall sau og tamrein på utmarksbeite, og det oppstår årlig store tap av beitedyr forårsaket av jerv. Hvor skadene oppstår, og hvor omfattende de er, varierer fra år til år. I 2023 ble det erstattet 1079 sauer og 110 tamrein som tapt til jerv i region 5, alle i beiteprioriterte områder.

Innenfor forvaltningsområdet for jerv, hvor det ikke slippes sau fritt på utmarksbeite og det heller ikke er tamreindrift, forekommer det sjelden tap av beitedyr til jerv. Det har imidlertid også forekommet skader på sau i disse områdene, i tilfeller der jerv har kommet innenfor roviltavvisende gjerder. Statsforvalteren har i noen av disse tilfellene innvilget skadefellingstillatelse på jerv.

Selv om skadepotensialet generelt er begrenset i områder hvor det ikke er tamreindrift eller slippes sau på utmarksbeite, kan det oppstå enkelthendelser som oppfyller vilkårene for å iverksette betinget skadefelling. Sekretariatet mener derfor at skadefellingskvoten bør gjelde for hele region 5/ Hedmark for å kunne håndtere akutte skadesituasjoner der vilkårene for felling er oppfylt. Sekretariatet viser i den sammenheng til at Statsforvalteren i hvert tilfelle der det kan være aktuelt å gi fellingstillatelse må vurdere om vilkårene i roviltforskriften og naturmangfoldloven er oppfylt. Forvaltningsplanen for rovilt i region 5 skal ligge til grunn for iverksettelse av eventuelle fellingstillatelser. Det vil være vesentlig høyere terskel for å iverksette felling innenfor forvaltningsområdet for jerv enn i beiteprioriterte områder. Sekretariatet anser at vilkåret i naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav b er oppfylt for å fastsette kvote for skadefelling gjeldende for hele region 5.

Sekretariatet for rovviltnemnda i region 5- saksframlegg

Vilkåret om at uttaket ikke må true bestandens overlevelse- fastsetting av kvote

Ifølge naturmangfoldloven § 18, andre ledd, kan vedtak bare treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse. Ved vurdering av kvote for skadefelling skal rovviltnemndene, ifølge kommentarene til rovviltforskriften § 7 annet ledd, gjøre en samlet vurdering av bestandens status og forventede utvikling og sannsynliggjøre at bestanden etter neste års yngling fortsatt vil oppfylle bestandsmålet for regionen.

I 2023 ble det påvist 64 ynglinger i Norge, og jervebestanden var dermed over det nasjonale bestandsmålet på 39 årlige ynglinger. Så langt i 2024 er det påvist 40 jerveynglinger på landsbasis. I region 5/ Hedmark har antallet ynglinger over tid vært betydelig over det regionale bestandsmålet, med et gjennomsnitt på 14,3 de tre foregående årene. De fleste ynglingene er de siste årene påvist innenfor forvaltningsområdet for jerv. Dette er i tråd med målene med den differensierte forvaltningen og forvaltningsplanen. Estimer basert på den romlige fangst-gjenfangstmodellen viser at det har vært et stabilt antall individer i regionen de seneste årene. Det er verdt å merke seg en liten nedgang i antallet hanner ved siste registrering sammenlignet med forrige år, mens det er en økning i antallet hunner.

I jaktåret 1. april 2023 til 31. mars 2024 er det en kjent avgang på 31 jerver. Av disse ble 25 felt under lisensfelling, og 6 ved ekstraordinært uttak. Det ble gjort 2 hiuttak i Rendalen, henholdsvis i april og mai 2023, samt ett hiuttak i Engerdalen 17. mars 2024 hvor det ble tatt ut en valp. I perioden 2021-2024 har det blitt tatt ut totalt 84 jerver, bestående av 45 hanner og 39 hunner. Av disse ble 67 felt under lisensfelling, mens 17 ble tatt ut på oppdrag fra Miljødirektoratet. Det har vært et relativt høyt uttak av jerv i region 5, men til tross for dette har man ikke observert noen nedgang i populasjonen.

I vurderingen av bestandens overlevelse må forekomsten av jerv sees i sammenheng med den større fennoskandiske bestanden. I tillegg må hensynet til genetisk utveksling med den sørvestre delpopulasjonen, som er relativt liten og isolert, tillegges vekt. I Skandinavia har bestanden vært nokså stabil på ca. 160 ynglinger de siste tre årene. I løpet av overvåkingssesongen 2023 var det en nedgang i antall ynglinger sammenlignet med fjoråret, men på grunn av ufullstendig rapportering fra enkelte regioner, er ikke resultatet for 2023 fullt ut sammenlignbart med foregående år. Hoveddelen av ynglingene i region 5 er påvist innenfor rovviltprioritert område øst for Glomma, samtidig har det vært et høyt årlig uttak i beiteprioriterte områder. Et høyt uttak over år i områdene som skiller delpopulasjonene kan ha en negativ innvirkning på utveksling av individer. Det er viktig at denne situasjonen følges nøye og vektlegges også i fremtidige vedtak om felling.

Sekretariatet viser til at skadefelling ikke er et virkemiddel for å regulere bestanden, men at formålet er å håndtere akutte skadesituasjoner eller situasjoner hvor det er et overhengende skadepotensial. Statsforvalteren må i hvert enkelt tilfelle vurdere en eventuell iverksetting opp mot regional forvaltningsplan og kriteriene i rovviltforskriften. Dette innebærer at det skal være en lav terskel for felling av skadegjørende individer i beiteprioriterte områder. Tilsvarende skal det være en høyere terskel i rovviltprioriterte områder der beitebruket skal tilpasses rovviltsituasjonen.

I 2022/ 2023 fastsatte rovviltnemnda en kvote for betinget skadefelling på 10 jerver. Ut fra bestandssituasjonen i region 5 og hvor mange skadesituasjoner som erfaringsmessig kan oppstå i løpet av beiteperioden, mener statsforvalteren at det kan være behov for å ha en skadefellingskvote på 10 jerver også i 2023/2024. Det er i denne vurderingen tatt hensyn til at det fortsatt kan bli tatt ut dyr ved hiuttak/ ekstraordinære uttak før beitesesongen som belastes kvota.

Sekretariatet for rovviltnemnda i region 5- saksframlegg

Ut fra tilgjengelig kunnskap om bestandens status og utvikling, mener sekretariatet at en kvote for betinget skadefelling på 10 dyr er forsvarlig med hensyn til den samlede belastningen på jervebestanden. Sekretariatet viser til at dyr som blir felt ved skadefelling i løpet av sommeren også vil trekkes fra kvoten for lisensfelling. Et slikt uttak anses å ikke ville true jervebestandens overlevelse jf. naturmangfoldloven § 18 andre ledd. Med et slikt uttak mener sekretariatet at det også vil være tilstrekkelig sikkerhet for fem ynglinger av jerv i regionen kommende år.

Vurdering av vilkåret om at formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte

Skader fra jerv tiltar typisk i den siste delen av beitesesongen. Tidlig nedsanking av sau er i så måte et effektivt skadeforebyggende tiltak som nyttes aktivt i de deler av Hedmark der jerv er en hyppig skadegjører. Det er likevel betydelige tap til jerv også i en del av disse områdene. I mange områder er det heller ikke tilstrekkelig tilgang til innmarksbeiter/ beredskapsbeiter for å gjennomføre et slikt tiltak i stor skala. Sekretariatet viser til rovviltforliket der det fremgår at soneinndelingen skal forvaltes tydelig. Dette innebærer blant annet at beitenæringen skal tilpasses rovvilt i rovviltprioriterte områder, mens det i beiteprioriterte områder skal være lav terskel for uttak av rovvilt. Det skal mer til for å se at et tiltak er tilfredsstillende med hensyn til de begrensninger som legges på beitebruken i området.

Forebyggende tiltak kan til en viss grad redusere omfanget av skader i en del områder. Etter sekretariatets vurdering foreligger det imidlertid ikke tiltak som på en tilfredsstillende måte kan forhindre omfattende skader av jerv på husdyr og tamrein. Det vil fortsatt være nødvendig å kunne ta ut skadegjørende individer i akutte skadesituasjoner. Sekretariatet anser at vilkåret om at formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte er oppfylt.

Naturmangfoldloven §§ 8-12

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Beslutninger som kan påvirke naturmangfoldet skal tuftes på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, jf. naturmangfoldloven § 8. Jervebestanden er godt undersøkt med årlige bestandsregistreringer, og man har dermed god oversikt over status og utvikling i bestanden.

“Føre-var-prinsippet” i § 9 sier at når det ikke foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvordan beslutningens virkning vil være på naturmiljøet, skal man unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet. Sekretariatet anser at det foreligger tilstrekkelig kunnskap til at nemnda kan fatte vedtak, og at “føre-var-prinsippet” kan tillegges mindre vekt.

Biologien og økologien til jerv er godt undersøkt, og gjennom Nasjonalt overvåkningsprogram for rovvilt følges bestandsstatus og -utvikling for arten. Siste rapporter som oppsummerer jervebestandens status og utvikling i Norge er NINA rapportene [2338](#) (yngleregistreringer av jerv) og [2386](#) (DNA-basert overvåking). I tillegg gjøres det fortløpende registrering av all avgang av jerv, samt av resultater fra inventeringer av ynglehi i Rovbase. Ut ifra den vitenskapelige dokumentasjonen som foreligger om bestandsstatus og utvikling for jerv mener sekretariatet å ha et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag til å kunne anbefale en kvote for betinget skadefelling av jerv, uten at den samlede belastningen blir for stor og irreversible skader vil påføres bestanden, jf. naturmangfoldloven §§ 8 og 10. Paragraf 11 anses ikke som relevant i denne sammenheng.

Sekretariatet for roviltnemnda i region 5- saksframlegg

Sekretariatet viser til prinsippet om differensiert forvaltning av rovilt, jf. roviltforskriften § 1 og forvaltningsplanen for rovilt i region 5/ Hedmark. Med differensiert forvaltning menes at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike roviltartene. Ved å nytte differensiert forvaltning, mener sekretariatet at prinsippet om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder, herunder lokalisering, i naturmangfoldloven § 12 er ivaretatt.

Sekretariatets konklusjon

Gjennomsnittet av antallet jerveynglinger i region 5/ Hedmark de tre siste årene er over bestandsmålet. Roviltnemnda har dermed myndighet til å fatte vedtak om kvote for betinget skadefelling av jerv i 2024/2025. Sekretariatet anser at det rettslige grunnlaget for å fastsette kvote for skadefelling er oppfylt. For å forebygge skader på beitedyr og med hensyn til bestandssituasjonen, anbefaler sekretariatet at det fastsettes en kvote for betinget skadefelling på 10 jerver gjeldende for hele region 5/ Hedmark.

Vebjørn Knarrum (e.f.)
avdelingsdirektør

Thomas Olstad
seniorrådgiver

Sekretariatet for roviltnemnda i region 5, 07.05.2024